

1. GLEJT (81) sb m

-é- (18), -e- (9); -e- *Mącz* (4); -é- : -e- *SarnStat* (18 : 5).

sg *N* gléjt (8). ◇ *G* gléjtu (7). ◇ *A* gléjt (31). ◇ *I* gléjt(e)m (6). ◇ *L* gléjcie (11). ◇ *pl N* gléjty (7).
◇ *G* gléjtów (5); -ów (3), -(o)w (2). ◇ *A* gléjty (3). ◇ *L* gléjciech (3); -ech (2), -(e)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Zapewnienie komus bezpieczeństwa osobistego dokumentem lub konwojem; list żelazny; list bezpieczeństwa; *fides publica Mącz, Calag, Cn*; *quidagium BartBydg; accursio, litterae securitatis ab adversario, litterae moratoriae, salvus conductus, securitas Cn* (78) : *BartBydg* 128; y Rołkazała my w. K. M. zażądaniem. moiem/ gleitv pomknąć kv íprawie *SeklWyzn* 4v; Item zeznal yłch Zeliłlawsky myewa glyeythy v tich kłyżazath. *LibMal* 1546/12lv, 1545/103v, 1546/122v; iż my álbo Stároftá náłz niedopusćilímy mu przedię ku okazaniu fwey niewinności/ ktoremu zbiegowi pan z tych kthory może wźiąć gleyt do dwu miefiącu ku íprawie *UstPraw* E3v, E3v, E4; *BielKron* 196v; vcieklá z miáftá do Hetmáná/ wypráwiłfzy łobie gleyt áby byłá do czáfu w pokoju záchowaná. *RejZwierc* 154v; *Calep* 229a; Pan iędrzei Stadnicki miał Gleit sznka łaski iest w Krakowie. *ActReg* 156, 5v, 86, 156 [2 r.]; Inné okoliczności z ítrony Gléytów znaydziefz wysłzýy. *SarnStat* 243, 156, 157 źp, 230, 243 źp, 1308.

glejt na kogo (1): Pan Woiewoda przesły Sandomirski prosił o Gleit nainsze tez Pany Stadnickie *ActReg* 156.

Zwroty: »da(wa)ć glejt; glejt (jest *a.* ma być *itp.*) (wy)da(wa)ny; (nie)dawanie glejtow« = *fidem publicam interponere Calag, Cn; fidem publicam dare Cn* [szyk zmienny] (14; 9; 2); thedy v. m. dayczye gleyth pošlom, aby przysły do V. M. pošlowye pana náłzego *LibLeg* 6/192; *ComCrac* 18; *UstPraw* E4; *BielKron* 105, 196v, 216v, 392v; A załz im wolności wízelákies y gleytow nie dawano? *WujJud* 158v; *Calag* 229a; A gdy ná słowo y gleit dány przyiáchał do Litwy *StryjKron* 597; *Paprup* 14v, K; *ActReg* 156; ći przerzeczeni álbo Woiewodá náłz onéy źiemie temu vćiekáiąćemu może dáć Gléyt do dwu Mieśięcy [profugo treugas duorum mensium dare poterit *JanStat* 627] *SarnStat* 156; Odawanie Gleytów zbiegłym *SarnStat* 921 marg, 156 marg, 157 [3 r.], 242 [3 r.], 243 [2 r.], 921.

»glejtu dostać« (1): Thełz powyada yłch gdi glyeithu od Rozbyczykego :bili dołtali *LibMal* 1547/135.

»obwołać glejt« (1): Obwoła też y gleyt iego/ pothym fye wroći do Sądu Im zeznaniu onego przywołania. *GroicPorz* ov.

»przyjechać (*a.* jeździć), przyść na glejcie; za glejtem przyjechać« [szyk zmienny] (5 : 1; 1): Iełdziłem doPiotrkowa ímoią wielką vtrată/ barzo nakrotkim gleiczie *SeklWyzn* 4; Kryftyernus [...] ktory gdy przyłzedł ná glejcie ich z Belgiki/ poiman *BielKron* 191, 299, 355v, 388v; Fide pnblica Romam venit Salnstius. Ná glejcie przyjechał do Rzymu. *Mącz* 126a; zá glejtem Ludwikowym przyiáchał do woylká Polłkiego *StryjKron* 457.

»pod glejtem stanąć« (1): iednák ono ták wolne było/ że káždemu y Heretykom wízyłtkim wolno było y pod gleytem ná nim łtánąć *WujJud* 216v.

»glejt [komu] trzymać« (1): Praestare fidem publicam, Gleyt komu trzimąć. *Mącz* 419b.

»glejt (z)gwałcić, łamać« = *contra interpositam fidem publicam interficere Cn* [szyk zmienny] (4 : 1): tákowy ma bydź karan nie ináčéy/ iákoby gléyt náłz krolewki zgwałcił [*quam si saluum conductum nostrum regium violaverit JanStat* 513]. *SarnStat* 243; Srogié karánié kto łamie gléyt. *SarnStat* 243, 587, 783 [2 r.].

Zestawienia: »glejt kmieczy [= dawany kmieciowi]« (1) : O Gleyćie kmiecym. *UstPraw* F2.

»glejt krolewski, K[róla] J[ego] M[iłości] J[ego] K[rólewskej] M[iłości] [= wydawany przez króla]« = *salvus conductus regius JanStat* (5 : 1 : 1): pozwan ma stanąć przed biskupem nie inaczej ubezpieczon, jeno Jakoby był glejtem KJM uswobodzon *Diar* 50, 52; Zbiegowi z narodu Slácheckiego ma mu być dan gleyt krolewki dla śpráwoty niewinności álbo wyftępku iego. *UstPraw* E4; *SarnStat* 243, 587, 783 [2 r.].

»glejt wojewodzy [= wydawany przez wojewodę]« (2) : GLEYTY WOIEWODZE, Y MORATORIAE LITERAE ZOWIE. *SarnStat* 242, 1308.

Szeregi: »glejt albo pospolity pokoj« (1): Ziednawfzy łobie gleyt/ álbo pólpolity pokoy od Sędźiego [...] / ftanie przed zágáionym Sądem *GroicPorz* o.

»glejt i uprzepieczenie« (2) : Gléyt y vprzeźpieczenié [*salvus conductus et affidatio JanStat* 628] przez nas y potomki náłzé było dáné tym/ którzy o nie profzą. *SarnStat* 157, 921.

»żelazny list (a. list przespieczeństwa) a (i, albo) glejt« (3): iz listy zeliadne y gleyty więczy niemayą bycz davane od nas śluzebnikom przeciwno panom ich *ComCrac* 18, 18; A on [...] opátrzył ye listy przespyczeństwá/ álbo gletem [!] *KromRozm III* O5v.

Wyrażenia przyimkowe: »na gleycie« (9): theda ym bormyśtrz zlyanczberku lode mowyll aby na polfky Glyeyczye łzyą nyewazil do polfky vkazowacz *LibMal* 1547/135; *Mącz* 126a [2 r.]. Cf »przyjechać na gleycie«.

»za glejtem« (2): máła Polfka zwłafzczá Krakowfka žiemiá nie chćiáá polfów polfáć/ áž zá gleytem *BielKron* 392v. Cf »za glejtem przyjacháć«.

W przen (2) : á zyednáł iuž wieczny gleyt iemu/ niechciał thego áni przez Anyolá/ áni przez żadne łtworzenie wczynić *RejPos* 107v; Tobieć iefzcze czárćie nie freyt Nieledáć kto przepráwi gleyt. *MWilkHist* Fv.

2. Zawieszenie broni, rozejm; induciae, partes foederis BartBydg (3) : *Induciae*, przemyerze, gleyth, *partes foederis BartBydg* 74.

glejt ku czemu (1): przyćiągli pod Belz gdzye kfiáżę Litewfkie Keyftut prośil o gleyt ku rokowanu/ y dan mu iest/ á tám s łobą pokoy wczynili *BielKron* 377v.

W przen (1) :

Szereg: »glejt i przymierze« (1): iednos raczył tu na świat zeflac łyna łwego ktory wziawfłly na łie człowieczeństwo z iednáł gleyt y przymierze y ciebie vpadłemu człowiekowi *RejPs* 164v.

Synonimy: **1.** *dopuszczenie*, »glejtowny list«, »listy przespieczeństwa«, »listy żelazny«, *mier*, »pospolity pokoj«, *uprzepieczenie*; **2.** *przymierze*.